

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

N U T A R I M A S

**DĖL NAFTOS PRODUKTŲ IR NAFTOS VALSTYBĖS ATSARGŲ SUDARYMO,
TVARKYMO, KAUPIMO IR KONTROLĖS TVARKOS BEI MINIMALIŲ NAFTOS
PRODUKTŲ KIEKIŲ PATVIRTINIMO**

2002 m. gruodžio 5 d. Nr. 1901

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos naftos produktų ir naftos valstybės atsargų įstatymo (Žin., 2002, Nr. [72-3008](#)) 3 straipsnio 1 ir 3 dalimis, 4 straipsnio 5 dalimi, 10 straipsnio 2 dalimi, 13 straipsnio 2 dalimi, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Patvirtinti Naftos produktų ir naftos valstybės atsargų sudarymo, tvarkymo, kaupimo ir kontrolės tvarką (pridedama).

2. Nustatyti, kad naftos produktų ir naftos valstybės atsargų neprivalo kaupti ir tvarkyti įmonės, kurios per metus pagamina, importuoja, parduoda, sunaudoja mažiau kaip po 500 tonų pirmos, antros arba trečios kategorijos naftos produktų.

MINISTRAS PIRMININKAS

ALGIRDAS BRAZAUSKAS

ŪKIO MINISTRAS

PETRAS ČESNA

NAFTOS PRODUKTŲ IR NAFTOS VALSTYBĖS ATSARGŲ SUDARYMO, TVARKYMO, KAUPIMO IR KONTROLĖS TVARKA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Ši tvarka reglamentuoja naftos produktų ir naftos valstybės atsargų (toliau vadinama – atsargos) sudarymą, tvarkymą, kaupimą ir kontrolę, taip pat atsargų, viršijančių Lietuvos Respublikos naftos produktų ir naftos valstybės atsargų įstatymo 6 straipsnio 1 dalyje nustatytą kiekį, naudojimą ir įmonių, kaupiančių, tvarkančių atsargas, ekstremalios energetikos padėties laikotarpiu ketinančių nutraukti savo veiklą, atsargų perdavimą kitiems ūkio subjektams.

2. Ši tvarka taikoma naftos produktus gaminančioms, importuojančioms ir energiją gaminančioms įmonėms, taip pat Ūkio ministerijos paskirtosioms valstybės įmonėms, turto patikėjimo teisės pagrindu kaupiančioms ir tvarkančioms valstybės nuosavybe esančias naftos produktų atsargas (toliau vadinama – paskirtosios valstybės įmonės).

3. Šioje tvarkoje vartojamos sąvokos:

Naftos produktus gaminanti įmonė – įmonė, kuri perdirbdama jai nuosavybės teise priklausančias žaliavas ar kitaip pagamina ir parduoda šalyje pirmos, antros arba trečios kategorijos naftos produktus. Šioms įmonėms taip pat priskiriamos įmonės, kurios naudoja naftos produktų gamybos paslauga ir parduoda šalyje pirmos, antros arba trečios kategorijos naftos produktus.

Naftos produktus importuojanti įmonė – įmonė, kuri importuoja ir išleidžia laisvai cirkuliuoti pirmos, antros arba trečios kategorijos naftos produktus.

Energiją gaminanti įmonė – šilumos arba elektros energiją gaminanti įmonė, kuri turi 50 MW ir galingesnius šilumos arba elektros gamybos objektus ir energijai gaminti naudoja trečios kategorijos naftos produktus.

Įpareigotoji įmonė – naftos produktus gaminanti, importuojanti arba energiją gaminanti įmonė, kuri pagal Lietuvoje galiojančius teisės aktus ir šią tvarką privalo kaupti ir tvarkyti jai paskirtą atsargų dalį, taip pat paskirtoji valstybės įmonė, kuri turto patikėjimo teise kaupia ir tvarko valstybės nuosavybe esančią atsargų dalį.

Kitos šioje tvarkoje vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos naftos produktų ir naftos valstybės atsargų įstatyme.

II. ATSARGŲ NOMENKLATŪRA

4. Turi būti kaupiamos šių naftos produktų atsargos:

4.1. variklių benzino, aviacinio benzino ir benzino tipo reaktyvinio kuro (pirma naftos produktų kategorija);

4.2. dyzelino, gazolio kurui, žibalo, žibalo tipo reaktyvinio kuro (antra naftos produktų kategorija);

4.3. skystojo kuro (mazuto) (trečia naftos produktų kategorija).

5. Dalis atsargų gali būti kaupiama žalios naftos ar tarpinių naftos produktų pavidalo, kaip nustatyta šios tvarkos 18 ir 19 punktuose.

6. Konkrečią sukaupintų naftos produktų nomenklatūrą įpareigotosioms įmonėms nustato Ūkio ministerija.

III. LĖŠOS

7. Ūkio ministerija apskaičiuoja, kiek lėšų reikės valstybės nuosavybe esančioms atsargoms kaupti ir tvarkyti, ir teikia Finansų ministerijai pasiūlymus dėl šių lėšų įtraukimo į atskirą specialiąją programą.

8. Paskirtosios valstybės įmonės kaupia ir tvarko atsargas:

8.1. Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšomis;

8.2. įmonių lėšomis;

8.3. kitomis teisėtai gautomis lėšomis.

9. Valstybės nuosavybe esančioms atsargoms kaupti skirtos lėšos, taip pat pardavus valstybės nuosavybe esančias atsargas gautos lėšos gali būti naudojamos tik valstybės nuosavybe esančioms atsargoms kaupti.

10. Kitos įpareigotosios įmonės, išskyrus paskirtąsias valstybės įmones, savo lėšomis sumoka visas išlaidas, susijusias su joms pavestų atsargų kaupimu ir tvarkymu.

11. Įpareigotosios įmonės kasmet, iki kovo 1 d., pateikia Ūkio ministerijai naftos produktų atsargų laikymo ir tvarkymo išlaidų deklaraciją. Naftos produktų atsargų laikymo ir tvarkymo išlaidų deklaracijos formą nustato Ūkio ministerija. Išlaidos vienai tonai atsargų laikyti ir tvarkyti gali būti skelbiamos viešai.

IV. ATSARGŲ KIEKIS

12. Skaičiuojant pagal vidutinį kasdienį pirmos, antros ir trečios kategorijos naftos produktų suvartojimą šalyje per praėjusius kalendorinius metus, iki nurodytų terminų turi būti sukaupia ir išlaikyta tiek atsargų, kad jų pakaktų nustatytam laikotarpiui (išreikštam dienomis):

12.1. iki 2003 m. gruodžio 31 d. – ne mažiau kaip 49 dienoms;

12.2. iki 2004 m. gruodžio 31 d. – ne mažiau kaip 56 dienoms;

12.3. iki 2005 m. gruodžio 31 d. – ne mažiau kaip 63 dienoms;

12.4. iki 2006 m. gruodžio 31 d. – ne mažiau kaip 69 dienoms;

12.5. iki 2007 m. gruodžio 31 d. – ne mažiau kaip 76 dienoms;

12.6. iki 2008 m. gruodžio 31 d. – ne mažiau kaip 83 dienoms;

12.7. nuo 2009 m. liepos 31 d. – ne mažiau kaip 90 dienų.

13. Kasmet, ne vėliau kaip iki kovo 31 d., Ūkio ministerija privalo:

13.1. apskaičiuoti, kiek šalyje per praėjusius kalendorinius metus kasdien suvartota pirmos, antros ir trečios kategorijos naftos produktų (vidutiniškai);

13.2. apskaičiuoti, kiek reikia sukaupiti atsargų (tonomis). Apskaičiuojant šiuos kiekvienos kategorijos naftos produktų kiekius, praėjusių kalendorinių metų suvartojimas šalyje mažinamas tais metais šalyje išgautos naftos kiekiu, perskaiciuotu į naftos produktus, tačiau ne daugiau kaip 25 procentais šalyje suvartotų kiekvienos kategorijos naftos produktų kiekio;

13.3. nustatyti įpareigotosioms įmonėms sukauptinų atsargų sudėtį, kiekius ir metines kaupimo užduotis. Įpareigotosioms įmonėms nustatyta sukauptinų atsargų sudėtis, kiekiai ir metinės kaupimo užduotys galioja tol, kol bus nustatyta kitų metų sukauptinų atsargų sudėtis, kiekiai ir metinės atsargų kaupimo užduotys.

14. Paskirtosios valstybės įmonės ir naftos produktus gaminančios įmonės nustatytas naujas metines atsargų kaupimo užduotis 2003–2008 metais privalo įvykdyti nuo einamųjų metų kovo 31 d. iki gruodžio 31 d., o nuo 2009 metų – nuo kovo 31 d. iki liepos 31 dienos. Naftos produktus importuojančios ir energiją gaminančios įmonės metinėse atsargų kaupimo užduotyse nurodytus atsargų kiekius turi sukaupiti ne vėliau kaip per 15 dienų po importo fakto.

V. ATSARGŲ KAUPIMAS

15. Atsargas pagal Ūkio ministerijos nustatytas jų kaupimo užduotis privalo kaupti:

15.1. paskirtosios valstybės įmonės. Šios įmonės kaupia po 50 procentų kiekvienos kategorijos naftos produktų atsargų, sukauptinų šalyje;

15.2. naftos produktus gaminančios įmonės. Atsargų kaupimo užduotys nustatomos proporcingai šių įmonių pagamintų ir šalyje parduotų pirmos, antros ir trečios kategorijos naftos produktų daliai bendrajame šalyje suvartotų minėtų kategorijų naftos produktų kiekyje, atsižvelgiant į tai, kiek atsargų buvo sukaupta ankstesniais metais;

15.3. naftos produktus importuojančios įmonės. Atsargų kaupimo užduotys nustatomos proporcingai šių įmonių importuotų ir išleistų laisvai cirkuliuoti pirmos, antros ir trečios kategorijos naftos produktų daliai bendrajame šalyje suvartotų minėtų kategorijų naftos produktų kiekyje, atsižvelgiant į tai, kiek atsargų buvo sukaupta ankstesniais metais;

15.4. energiją gaminančios įmonės. Šios įmonės privalo kaupti trečios kategorijos naftos produktų atsargas. Atsargų kaupimo užduotys nustatomos proporcingai šių įmonių importuotų ir išleistų laisvai cirkuliuoti trečios kategorijos naftos produktų daliai bendrajame šalyje suvartotų minėtos kategorijos naftos produktų kiekyje, atsižvelgiant į tai, kiek atsargų buvo sukaupta ankstesniais metais.

16. Įpareigojimas įmonėms kaupti ir tvarkyti atsargas pradeda galioti tuomet, kai jos viršija Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytą pagamintų, importuotų, parduotų, sunaudotų pirmos, antros ar trečios kategorijos naftos produktų kiekį. Atsargos pradamos kaupti nuo įpareigojimo įsigaliojimo. Sukauptinų atsargų kiekis skaičiuojamas nuo viso pagaminto ir parduoto šalyje arba importuoto ir išleisto laisvai cirkuliuoti naftos produktų kiekio.

17. Paskirtųjų valstybės įmonių importuoti naftos produktai, skirti atsargoms, įskaitomi į valstybės lėšomis kaupiamų atsargų dalį. Šiuo atveju paskirtosioms valstybės įmonėms papildomi atsargų kaupimo įpareigojimai dėl importo neskiriami.

18. Dalis atsargų gali būti kaupiama žalios naftos ar tarpinių naftos produktų pavidalo. Šiuo atveju žalia nafta ir tarpiniai naftos produktai perskaiciuojami į pirmos, antros ir trečios kategorijos naftos produktus pagal praėjusių kalendorinių metų Lietuvos Respublikoje esančių naftos perdirbimo įmonių naftos perdirbimo faktinės išeigos rodiklius. Šis keitimas gali būti taikomas ne daugiau kaip 40 procentų pirmos ir antros kategorijos naftos produktų ir ne daugiau kaip 50 procentų trečios kategorijos naftos produktų.

19. Kiekviena įpareigotoji įmonė, ketinanti dalį atsargų laikyti žalia nafta ar tarpiniais naftos produktais, privalo raštu kreiptis į Ūkio ministeriją dėl tokios galimybės suteikimo ir atsargų kiekių suderinimo.

20. Ūkio ministerija, atsižvelgdama į kintančios rinkos sąlygas ir siekdama išlaikyti ne mažiau naftos produktų atsargų, negu nustatyta šios tvarkos 12 punkte, einamaisiais metais gali tikslinti įpareigotosioms įmonėms nustatytas atsargų kaupimo užduotis.

21. Esant nenumatytoms aplinkybėms, atlikdamos būtinus remonto ar kitus darbus, įpareigotosios įmonės, raštu suderinusios su Ūkio ministerija, gali iki vieno mėnesio laikotarpio sumažinti joms nustatytą kaupti ir tvarkyti atsargų kiekį.

VI. ATSARGŲ LAIKYMAS

22. Atsargos turi būti laikomos Lietuvos Respublikos teritorijoje įrengtuose naftos ar naftos produktų sandėliuose (terminaluose) (toliau vadinama – terminalai). Kitose valstybėse atsargos gali būti laikomos Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių numatytais atvejais. Sprendimą dėl dalies atsargų laikymo kitose valstybėse priima Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

23. Terminalai turi būti įrengti ir naudojami pagal Lietuvoje galiojančių teisės aktų ir šios tvarkos reikalavimus.

24. Terminalai turi būti įrengti ir naudojami taip, kad juose laikomas atsargas bet kuriuo metu būtų galima paimti ir transportuoti į vartojimo vietas automobilių, geležinkelio transportu arba vamzdiniais. Turi būti sutvarkyti privažiuojamieji keliai, užtikrintas nenutrūkstamas elektros energijos tiekimas.

25. Atsargos gali būti laikomos akcizais apmokestinamų prekių sandėliuose.

26. Atsargos turi būti laikomos metrologiškai patikrintose (kalibruotose) stacionariosiose talpyklose.

27. Atsargos gali būti laikomos kartu su įmonių gamybinėmis/komercinėmis atsargomis.

28. Apie atsargų laikymo vietas turi būti pranešta Ūkio ministerijai.

29. Atsargoms negali būti priskiriama:

29.1. dar neišgauta valstybės teritorijoje esanti žalia nafta;

29.2. atsargos, skirtos jūroje plaukiojančių laivų bunkeriams ar esančios jūroje plaukiojančių laivų bunkeriuose;

29.3. atsargos, skirtos tiesioginiam tranzitui;

29.4. atsargos vamzdynuose, keliais ir geležinkeliais vežamose cisternose;

29.5. ginkluotųjų pajėgų ir joms skirtos atsargos;

29.6. atsargos degalinėse;

29.7. nepaimami likučiai rezervuaruose.

30. Atsargoms priskirti naftos produktai privalo atitikti teisės aktų nustatytus šalyje vartojamų naftos produktų privalomuosius kokybės rodiklių ir standartų ar techninių sąlygų reikalavimus. Kaupiamų tarpinių produktų pavidalo atsargų kokybė turi būti tokia, kad iš jų būtų galima pagaminti galutinius produktus.

31. Už atsargų kokybę atsako įmonės, įpareigosios kaupti atsargas.

32. Sukaustos atsargos turi būti laikomos neribotą laiką arba iki atskiros Ūkio ministerijos nurodymo, išskyrus atvejus, kai įpareigotoji įmonė bankrutuoja arba nutraukia savo veiklą.

33. Naftos produktus importuojančios įmonės, nutraukusios naftos produktų importo veiklą iki einamųjų metų liepos 31 d., sukaustas atsargas privalo išlaikyti ir tvarkyti ne trumpiau kaip iki kitų metų liepos 31 d., o jeigu importo veikla buvo nutraukta vėliau, atsargos turi būti išlaikomos ir tvarkomos ne trumpiau kaip vienerius metus po importo veiklos nutraukimo.

34. Ekstremalios energetikos padėties laikotarpiu įpareigosios įmonės savo veiklą gali nutraukti tik perdavusios sukaustas atsargas paskirtosioms valstybės įmonėms arba kitoms įpareigosios įmonėms. Atsargos perduodamos pagal sutartį. Sutartyje turi būti numatytos atsargų perdavimo ir atsiskaitymo už perduotas atsargas sąlygos.

35. Įpareigotųjų įmonių bankroto ar veiklos nutraukimo atveju, kai nėra paskelbta ekstremali energetikos padėtis, jų sukaustos atsargos perduodamos, kaip nustatyta šios tvarkos 34 punkte, arba realizuojamos Ūkio ministerijos leidimu.

VII. ATSARGŲ PIRKIMAS, ATNAUJINIMAS IR KEITIMAS

36. Valstybės nuosavybe esančias atsargas perka, atnaujiną ir keičia paskirtosios valstybės įmonės. Valstybės nuosavybe esančios atsargos turi būti perkamos, atnaujinamos, keičiamos vadovaujantis teisės aktų reikalavimais. Ūkio ministerija paskirtosioms valstybės įmonėms turi teisę nustatyti detalią atsargų pirkimo, pardavimo ir atnaujinimo tvarką.

37. Kitos įpareigosios įmonės, išskyrus paskirtąsias valstybės įmones, atsargas perka, atnaujiną ir keičia vadovaudamosi komercine praktika.

38. Per visą atsargų atnaujinimo laikotarpį įpareigosios įmonės privalo išlaikyti joms nustatytą atsargų kiekį, išskyrus šios tvarkos 21 punkte nurodytus atvejus.

VIII. ATSARGŲ NURAŠYMAS

39. Paskirtosioms valstybės įmonėms kaupiant ar tvarkant valstybės nuosavybe esančias atsargas dėl natūralių netekčių susidarę naftos produktų nuostoliai, neviršijantys patvirtintų kuro natūralios netekties normų, taip pat nuostoliai, susidarę dėl ėminių, kurių reikia kokybės kontrolės laboratoriniams bandymams, gali būti nurašyti teisės aktų nustatyta tvarka.

40. Paskirtosioms valstybės įmonėms kaupiant ir tvarkant valstybės nuosavybe esančias atsargas, dėl nenugalimos jėgos (force majeure) aplinkybių susidarę viršnorminiai naftos produktų nuostoliai, taip pat vartojimui netinkami likučiai gali būti nurašyti ūkio ministro leidimu. Už

viršnorminius valstybės nuosavybe esančių atsargų nuostolius materialiai atsako paskirtosios valstybės įmonės teisės aktų nustatyta tvarka.

41. Kitos įpareigotosios įmonės nuostolius nurašo teisės aktų nustatyta tvarka.

IX. ATSARGŲ APSKAITA

42. Atsargos turi būti apskaitomos vadovaujantis naftos produktų apskaitą reglamentuojančiais teisės aktais.

43. Įpareigotosios įmonės privalo turėti visų atsargų, kad ir kur jos būtų laikomos, dokumentus.

44. Apskaita turi užtikrinti galimybę nustatyti kaupiamų ir tvarkomų atsargų kiekius, sudėtį, laikymo vietas, kaupimo ir tvarkymo sąnaudas. Apskaitoje atsargos turi būti atskirtos nuo įmonių gamybinių/komercinių atsargų.

45. Įpareigotosios įmonės turi teikti Ūkio ministerijai naftos, naftos produktų ir kito kuro gamybos, importo, eksporto, prekybos, suvartojimo, atsargų kaupimo, tvarkymo ir laikymo ataskaitas, kurių teikimo tvarką ir apimtį nustato Ūkio ministerija ir Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės.

X. ATSARGŲ NAUDOJIMAS

46. Parengus sukauptų atsargų balansą ir paaiškęjus, kad atsargų sukaupta daugiau, negu suvartojama per 90 dienų, įpareigotosios įmonės Ūkio ministerijos leidimu gali atsargas sumažinti iki 90 dienų, o atsargų perviršį realizuoti savo nuožiūra.

47. Laikinas atsargų sumažėjimas (nesukaupimas) galimas, jeigu atsargos nustatytą tvarka buvo suvartotos ekstremalios energetikos padėties laikotarpiu ar prarastos dėl nenugalimos jėgos (force majeure) aplinkybių.

48. Atsargos gali būti vartojamos tik ekstremalios energetikos padėties laikotarpiu. Pasibaigus ekstremaliai energetikos padėčiai, įpareigotosios įmonės privalo atkurti reikiamą atsargų kiekį. Atsargų atkūrimo terminą nustato Ūkio ministerija, įvertinusi tai, kiek suvartota atsargų.

XI. ATSARGŲ KONTROLĖ

49. Atsargų kaupimą ir tvarkymą kontroliuoja Valstybinė energetikos inspekcija prie Ūkio ministerijos (toliau vadinama – Valstybinė energetikos inspekcija), neatsižvelgdama į atsargų nuosavybę, laikymo vietą ar sąlygas. Valstybinės energetikos inspekcijos pareigūnai pagal kompetenciją turi teisę bet kuriuo metu įeiti į ūkio subjekto teritoriją, patalpas ir patikrinti:

49.1. apskaitos dokumentus, susijusius su atsargų kaupimu ir tvarkymu, kad galėtų nustatyti, kiek sukaupta atsargų;

49.2. apskaitos žurnalų pildymą ir duomenis, esančius kompiuteriuose, susijusius su kaupiamomis ir tvarkomomis atsargomis;

49.3. atsargų nomenklatūrą ir kiekius;

49.4. atsargų atnaujinimą;

49.5. nuostolių susidarymą ir nurašymą;

49.6. atsargų panaudojimą;

49.7. atsargų atkūrimą;

49.8. terminalų, kuriuose laikomos atsargos, techninę būklę ir jų tinkamumą atsargoms laikyti.

50. Valstybinė energetikos inspekcija įpareigotąsias įmones tikrina ne rečiau kaip kartą per metus.

51. Atlikusi patikrinimą, Valstybinė energetikos inspekcija surašo aktą, kuriame nurodomi patikrinimo metu nustatyti trūkumai ir privalomi vykdyti nurodymai. Valstybinė energetikos

inspekcija informuoja Ūkio ministeriją apie atlikto patikrinimo rezultatus ir pateikia akto kopiją. Akto formą ir pildymo tvarką nustato Valstybinė energetikos inspekcija.

52. Atsargų kokybę įpareigotosiose įmonėse kontroliuoja Valstybinė ne maisto produktų inspekcija prie Ūkio ministerijos. Ši kontrolė atliekama tuo pačiu metu, kai Valstybinė energetikos inspekcija tikrina atsargų kaupimą ir tvarkymą įpareigotosiose įmonėse.

XII. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

53. Įpareigotosioms įmonėms draudžiama perleisti atsargų kaupimo ir tvarkymo prievolę kitoms įmonėms.

54. Už atsargų nesukaupimą, trūkumą, netinkamą kaupimą, informacijos nepateikimą arba klaidingos informacijos pateikimą taikomos sankcijos teisės aktų nustatyta tvarka.
